

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH VOSITASI SIFATIDA MAKTAB
O'QUV JARAYONI SIFATINI BOSHQARISHNING PEDOGOGIK SHART
SHAROITLARI.**

**Dushabayev Abdulla Musaevich
Jizzax politexnika instituti "O'zbek va xorijiy tillar" kafedrası.**

Annotatsiya. Maqolaning maqsadi - umumiy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalaridan foydalanish muammolarini ochib berish. Maqolada raqamlashtirishning ta'lim sifatiga ta'sirini ko'rib chiqishga alohida e'tibor qaratilgan, ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish misollari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, axborot texnologiyalari tizim va amaliy dasturlar ta'lim jarayoni; kompyuterlashtirish, raqamli tizimlashtirish. axbarot maydoni.

**PEDAGOGICAL PREREQUISITES FOR MANAGING THE QUALITY OF
THE SCHOOL EDUCATIONAL PROCESS AS A MEANS OF
INCREASING THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF DIGITAL
TECHNOLOGIES.**

**Dushabayev Abdulla Musaevich
Assistant teacher, Jizzakh Polytechnic Institute**

Abstract. The purpose of the article is to reveal the problems of using digital technologies in general educational institutions. The article focuses on considering the impact of digitization on the quality of education, reveals examples of the use of information technologies in education.

Key words: digitalization, information technology system and practical programs educational process; computerization, digital systematization, information field.

Hozirgi kundagi jadalrivojlanayotgan davrda Ilmiy-texnik sohadagi yutuqlar raqamli texnologiyalar va axborot texnologiyalarining rivojlanishini belgilaydi.

Nafaqat kompyuterlar, balki raqamli texnologiyalari ham yuqori darajada o'zgartirilganligi, ularning analitik va haqiqiy didaktik imkoniyatlari kengayganligi sababli, raqamli texnologiyalari aqliy, ijodiy, kommunikativ va ijro faoliyatining yangi darajasini ifodalaydi va faoliyat va ta'limning turli jihatlarini tubdan qayta qurishga olib keladi. Bugungi kunda texnik, axborot-kommunikatsiya imkoniyatlaridan ta'lim maqsadlarida foydalanish muhimligini ko'rsatadi. Shu munosabat bilan Zamonaviy kompyuterlarning salohiyati ta'lim tizimining ehtiyojlarini qay darajada qondirishi mumkinligini aniqlash muhimdir.

Raqamli tizimlashtirish-bu o'quv tizimlarining yangi avlodi-aqlli o'quv tizimlari. Bunday tizimlarning paydo bo'lishi avtomatlashtirilgan o'qitish sohasida sun'iy intellekt usullari va vositalarini amaliy qo'llash natijasi bo'ldi. Ushbu yo'nalishdagi birinchi tadqiqotlar va aqlli o'quv tizimlarini yaratishga birinchi urinishlar XIX asrning 70-yillari boshlariga to'g'ri keladi, bu an'anaviy dasturlashtirilgan ta'lim texnologiyasida o'quv tizimlaridan norozilik tufayli yuzaga kelgan. Bugungi kunda kompyuter fanining ikki sohasi: sun'iy intellekt va raqamli tizimlashtirish o'qitish chorrahasida ajralib turadigan butun ilmiy yo'nalish mavjud. Tegishli o'quv jarayoni uchun o'qituvchi o'quv mavzusi nimani o'rgatish kerak), o'qitish strategiyalari va usullari qanday o'qitish kerak bo'yicha maxsus bilimlarni qo'llashi va uning yutuqlarini aniqlay olishi kerak.

An'anaviy tizimlashtirilgan o'quv jaroyanida o'quv kursining ma'lum bir qismini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ushbu bilimlarning qismlari uning individual kadrlari matniga kiritilgan. Intellektual o'quv tizimlarida zarur bilimlar, qoida tariqasida, sun'iy intellektning turli usullari va texnologiyalari yordamida ajratiladi va taqdim etiladi. Intellektual o'quv tizimi olingan bilimlarni qo'llagan holda, o'qituvchining turli funktsiyalarini bajarishga qodir: muammolarni hal qilish jarayonida o'quvchiga yordam berish, talabadagi xatolarni aniqlash, optimal o'quv ta'sirini tanlash. Aqlli o'quv tizimlari kompyuterni o'rganish uchun yangi imkoniyatlarni ochdi. Biroq, bunday tizimlarni yaratish umuman sun'iy intellekt muammolari bilan bog'liq ko'plab qiyinchiliklarga duch keladi, ya'ni: bilimlarni olish va tuzish, bitta tizimni yaratish uchun katta mehnat talab etadi.

Raqamli texnologiyalar yordamida vaziyatlarni yaratish o'quvchiga o'z bilimlaridan maksimal darajada foydalanishga, intellektual va multimedia muhitini o'z ichiga olgan bilim jarayonining stimulyatorlaridan foydalanishga imkon beradi (kompyuter va talaba o'rtasidagi aloqa bir vaqtning o'zida ko'plab usullardan - rasm, musiqa, nutq va boshqalardan foydalanadi), giper vositalar (gipermedia) (matnli ma'lumotlarni taqdim etishning chiziqli bo'lmagan usuli, masalan, qoida ko'p vositadan faol foydalanishga asoslangan). Kompyuter o'yinlari (mikromires) - bu virtual voqelik deb ataladigan narsa bo'lib, u sifat jihatidan yangi turdagi inson-mashina interfeysi sifatida tushuniladi, Real muhitni modellashtiradi va ishtirokchilarga u bilan bevosita aloqada bo'lish imkonini beradi [155]. Umumiy rivojlanish kompyuter o'yinlari sizga boshlang'ich vaziyatlar yoki mavzular haqida umumiy tasavvurga ega bo'lishga, xotirani, e'tiborni, mantiqni, fikrlashning eng muhim operatsiyalarini rivojlantirishga imkon beradi, bu erda o'yin motivatsiyasi asta-sekin o'quv motivatsiyasiga aylanadi. Umumiy rivojlanayotgan kompyuter o'yinlaridan tashqari, maktab o'quvchilariga matematika, til, mantiq va boshqalarni o'rgatish uchun maxsus o'yinlar mavjud bo'lib, ular ushbu fanlarning mazmunini vizual tarzda aniqlaydi va o'quv materialini osonroq va tezroq o'zlashtirishga imkon beradi. Kompyuterni o'qitish jarayoni ehtiyotkorlik bilan tanlangan didaktik materialsiz mumkin emas, ammo o'qituvchining yo'naltiruvchi ta'sirisiz o'quv materialini o'zlashtirish, ko'nikmalarni shakllantirish va fikrlashni rivojlantirishda samarasiz.

Ratsional o'quv jarayonida o'qituvchi maxsus bilimlarning quyidagi turlaridan foydalanadi-o'quv predmeti to'g'risidagi bilimlar; o'qitish strategiyasi va usullari to'g'risidagi bilimlar; o'quvchi haqidagi bilimlar. An'anaviy raqamlashtirilgan o'quv tizimlarida o'quv jarayoninig ma'lum bir qismini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bunday bilimlarning qismlari uning individual kadrlari matniga aniq kiritilgan. Intellektual o'quv tizimlarida zarur bilimlar aniq ajratilgan va odatda sun'iy intellektning turli usullari va texnologiyalari orqali taqdim etiladi. Ushbu bilimlardan foydalangan holda, intellektual o'quv tizimi o'qituvchining turli funktsiyalarini bajarishga qodir muammolarni hal qilish jarayonida yordam berish,

o'quvchining xatolarining sababini aniqlash, optimal o'quv ta'sirini tanlash. Aqlli o'quv tizimlari kompyuterni o'qitishning yangi imkoniyatlarini ochdi, ammo bunday tizimlarni yaratish juda qiyin, bu umuman sun'iy intellekt muammolari bilan bog'liq ko'plab qiyinchiliklar bilan bog'liq, ya'ni: bilimlarni olish va tuzish, bitta tizimni yaratish uchun katta mehnat. Ma'lumki, tadqiqotlardagi qiyinchiliklar bilan yangi g'oyalar va paradigmalar paydo bo'ladi, ularning rivojlanishi yanada rivojlanishga yordam beradi, intellektual o'quv tizimlarini yaratish sohasida o'zgarishlar yuz berdi.

So'nggi yillarda intellektual o'quv muhitida o'qitish vazifalari intellektual ta'lim tizimlari va bilim stimulyatorlarini birlashtirdi. Shu bilan birga, o'quv jarayonida o'quvchilarning intuitiv, ijodiy va intellektual salohiyatiga alohida ahamiyat beriladi. Kompyuterlardan foydalangan holda o'qitish sifati vasamaradorligini oshirishga qaratilgan so'nggi urinishlardan biri bu kooperativ yoki kooperativ o'qitish deb ataladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. A.M. Dushabayev. "Ta'limda eaqamli texnologiyalardan foydalanish" 374-379 betlar. Ta'limda iqtisodiyot menejment va raqamli innovatsiyalar, zamonaviy tendetsiyalar va yondashuvlar Xalqora konferansiya.
2. Mirziyoev Sh.M. Maktab ta'limini rivojlantirish umumxalq harakatiga aylanishi zarur // 2019 yil 23 avgustda o'tkazilgan video-selektordagi nutqi, - O'zbekiston milliy axborot agentligi sayti.
3. A.M. Dushabayev. "The importances of digital technologies in managing the quality of education in public schools" O'zbekistonda Fanlararo innavotsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali. 438-443 betlar
4. Раҳимов, А. Б. (2024). Методы повышения речевой компетентности студентов при преподавании иностранных языков в технических вузах. Science and Education, 5(3), 526-530.

5. Rahimov, A. B. (2024). IMPROVING COMMUNICATION SKILLS IN ENGLISH AMONG NON-PHILOLOGY STUDENTS. Экономика и социум, (2 (117)-1), 588-590.
6. Yakubov, F. U., & Rahimov, A. B. (2024). METHODS OF IMPROVING STUDENTS'SPEAKING COMPETENCE IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN TECHNICAL UNIVERSITIES. Экономика и социум, (2-1 (117)), 819-822.
7. Rahimov, A. B. (2024). SPECIFIC FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN TECHNICAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UZBEKISTAN. Экономика и социум, (3-2 (118)), 288-292.